

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон роҷеъ ба диссертатсияи Шодиева Фархунда Точиддиновна дар мавзуи «Таҳлили мавзуии гузингӯяҳо ва андешаҳои завқӣ – назарии Аҳмади Шомлу» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти кишварҳои хориҷии Аврупо, Осиё, Африқо, соқинони бумии Амрико ва Австралия (адабиёти форсӣ)

Диссертатсияи Шодиева Фархунда Точиддиновна ба таҳқиқи гузингӯяҳои Аҳмади Шомлу, ки дар адабиёти илмӣ бо номи “калимаҳои қисор”, “адабиёти хирад”, “ситата”, “аффоризм” ёд мешаванд ихтисос дорад. Ҳамзамон дар диссертатсия афкори завқӣ-назарии шоир, ки ба масоили адабӣ бахшида шудаанд, мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Таҳқиқ бо таҳлилу арзёбии вазъи сиёсӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангиву адабии Эрон дар солҳои чилум оғоз гардида, ҳамзамон хусусиятҳои фарҳангӣ-ақидатии ҷомеа, нашрияҳои адабӣ-иҷтимоӣ замон ва ба нақши онҳо дар рушду камолӣ шеъри муосири форсӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Диссертант талош намуда, зимнан ҷараёнҳои шеъри муосирро дар даҳаи мавриди назар гурӯҳбандӣ ва арзёбӣ кардааст.

Тақия аслии муҳаққиқ дар идомаи таҳқиқ омӯзиши мавзуии гузингӯяҳо ва дидгоҳҳои назарӣ ва завқии А.Шомлу перомунӣ адабиёт, шеър, шоир, хунар ва рисолати шоирӣ ва дар маҷмӯъ масоили адабӣ мебошад, ки аз суҳанрониҳову мақолоти ҷудоғонаи адиб баргирифта шудаанд.

Диссертант бар ин бовар аст, ки гузингӯяҳо дар шинохти шахсияти адабии шоир нақши беандоза доранд.

Навгонии илмии диссертатсия аз он иборат аст, ки бори аввал дар адабиётшиносии муосири тоҷик бахши камшинохташудаи осори А. Шомлу гузингӯяҳо мавриди таҳқиқу арзёбӣ қарор гирифтаанд.

Гузингӯяҳо тавре ки зикр шуд, ҷумлаҳои кӯтоҳе мебошанд, ки атрофи масоили муҳталифи қонуни зиндагии инсонӣ, гуфта мешаванд. Гузингӯяҳо дар ҳар забоне бо мафҳумҳои муҳталиф ном мебаранд. Гузингӯяҳо дар

имтидоди замон бар асари мушохидаву тарассуд, таҷрибахову андӯхтаҳо дар зехни як ҳунарманд шакл мегиранд.

Тозагии дигари таҳқиқ дар он зоҳир мегардад, ки дар адабиётшиносии тоҷик барои аввалин бор ҷараёни шаклгирии шахсияти адабии А. Шомлу дар пайванд бо муҳити адабии замонаш мавриди таҳқиқу таҳлил қарор гирифтааст.

Дар ҷараёни таҳқиқ талош ба харҷ рафтааст, то нақши нақди адабӣ, хавзаҳои адабӣ, маҷаллаву рӯзномаҳои таъсиргузори замони шоир дар тарбияту пешрафт ва камоли офаринандагии А. Шомлу таъин гардад.

Қобили зикр аст, ки маводи диссертатсия дар инкишофу вусъати таҳқиқоти илмӣ дар пайванд бо шеъри муосири Эрон ва шеъри муосири тоҷик, ҷараёнҳои тозаии шеър ва ҳамзамон шинохту маърифати масири эҷодии шоири муосири Эрон А.Шомлу, нақши номбурда дар бунёду такомули шеъри сапеди Эрон, эҷоду густариши доираи мавзуи гузингӯяҳои адабӣ судманд хоҳад буд ва натиҷаҳои ба дастовардаи унвонҷӯ чанбаҳои назарии масоили марбут ба шеъри нав ва чанбаҳои шинохту омӯзиши гузингӯяҳои адабиёро таҳким бахшида, чаҳорҷӯби таҳқиқ ва шеваҳои омӯзиши минбаъдаи гузингӯяҳои адабиёро дар адабиётшиносии тоҷик мукамал мегардонад.

Натиҷа ва хулосаҳои илмии ба дастовардаи диссертант чанбаҳои амалии илми адабиётшиносии тоҷикро дар иртибот бо таҳқиқи масъалаҳои алоқаманд бо адабиёти муосири Эрон, шеъри нав ва сапеди форсӣ, гузингӯяҳои адабӣ тақвият дода, вижагиҳои муҳтавоӣ, зебошинохтии гузингӯяҳои А. Шомлу ро баён месозанд.

Гузашта аз ин маводи диссертатсияро зимни навиштани мақола ва таълифи рисолаҳои илмӣ ҷиҳати баррасиву арзёбии масоили алоқаманд ва адабиёти муосир, махсусан шеъри наву сапеди форсӣ, дар мавриди дигар паҳлӯҳои камомӯхташудаи шеъри муосири Эрон ва Тоҷикистон метавон истифода намуд.

Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад. Диссертатсияи анҷомёфта дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Натиҷа ва

нуктаҳои илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти кишварҳои хориҷии Аврупо, Осиё, Африко, сокинони бумии Амрико ва Австралия (адабиёти форсӣ) мувофиқ мебошад.

Натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқ ва тавсияҳои муаллиф дар 5 мақола, ки дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд, инъикос ёфта, бо мазмун ва мавзӯи диссертатсия бевосита алоқаманд мебошанд. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашркардаи унвонҷӯ фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошанд. Мақолаҳои илмии интишорёфтаи муаллиф ва теъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

Дар диссертатсияи Шодиева Фархунда Тоҷиддиновна истифодаи мавод бидуни ишора ба муаллиф ё маъхаз ба назар намерасад. Ин аз риоя шудани банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамои мавзӯи қори диссертатсионӣ таъин шудааст. Аҳамияти таҳқиқ, наwgониҳои илмии диссертатсия ва арзиши амалии онро ба назар гирифта, комиссияи эксперти ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи номзадии Шодиева Фархунда Тоҷиддиновна дар мавзӯи “Таҳлили мавзуии гузингӯяҳо ва андешаҳои завқӣ-назарии Аҳмади Шомлу” қори таҳқиқи анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти кишварҳои хориҷии Аврупо, Осиё, Африко, сокинони бумии Амрико ва Австралия (адабиёти форсӣ) ба ҳимоя пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи эксперти дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Шодиева Фархунда Тоҷиддиновна дар мавзӯи “Таҳлили мавзуии гузингӯяҳо ва андешаҳои завқӣ-назарии Аҳмади Шомлу” барои

дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ, аз рӯи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти кишварҳои хориҷии Аврупо, Осиё, Африқо, соқинони бумии Амрико ва Австралия (адабиёти форсӣ) дар ҷаласаи шурои десертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқонашон ба ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти кишварҳои хориҷии Аврупо, Осиё, Африқо, соқинони бумии Амрико ва Австралия (адабиёти форсӣ) мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

– **Охонниёзов Варқа Дустович** – доктори илмҳои филологӣ, сарҳодими илмии шуъбаи фолклор ва адабиёти Бадахшони Институти илмҳои гуманитарии ба номи Б. Искандарови АМИТ;

– **Амиркулов Нуриддин Амиркулович** – номзади илмҳои филологӣ, муаллими калони кафедраи фанҳои гуманитарии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон;

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои ҷопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Раҷабов Ҳ.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Раҷабова М.Т.;

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Раҳмонов Р.

«26» мартӣ соли 2025.